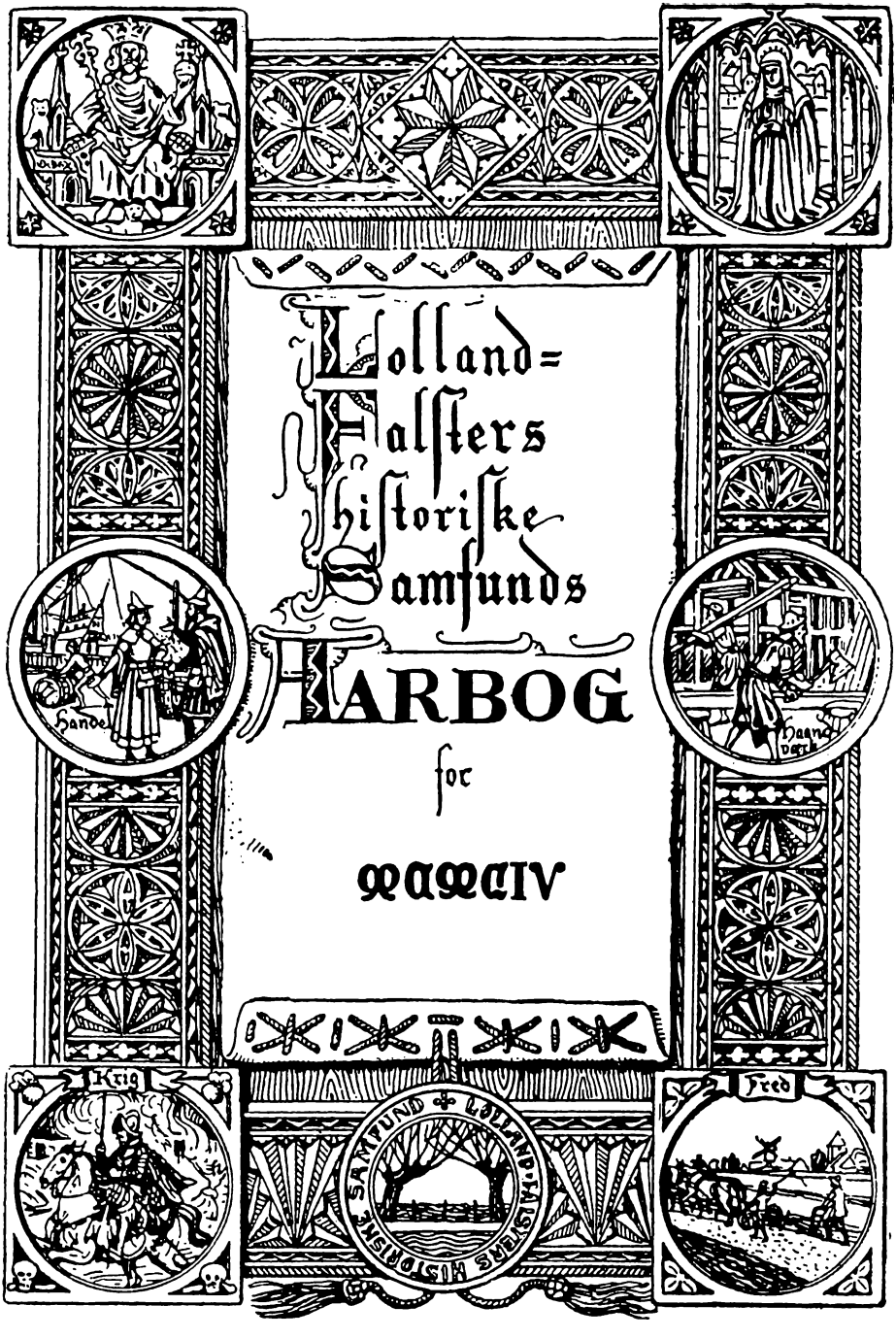

Lolland-Falsters historiske Samfunds Årbog

for

MCMCIV

Lolland-Falsters historiske Samfund

Aarbog XLII
1954

VII Række - Bind III

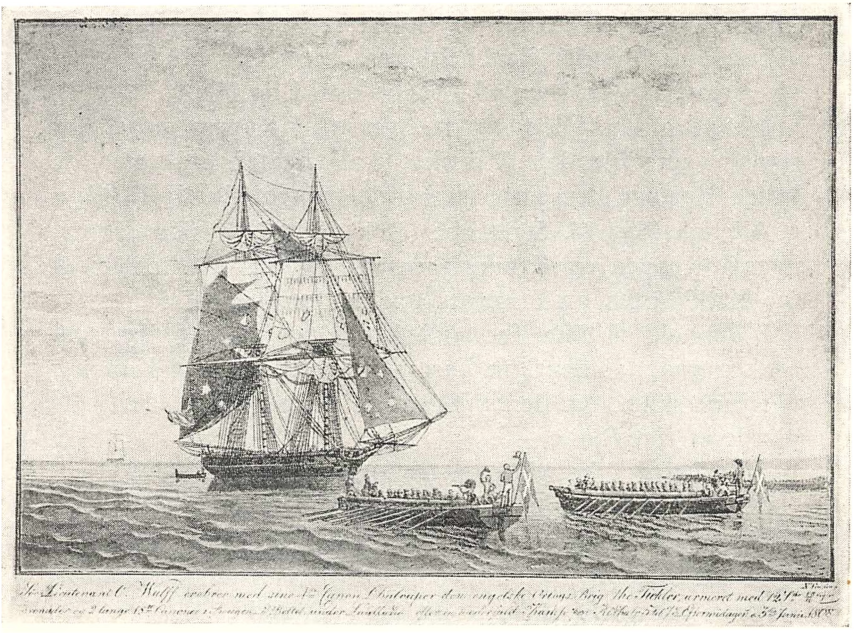

Søe-lieutenant C. Wulff erobrer med sine 4re Canon-Chalouper den engelske Orlogs-Brig: the Tickler, armeret med 12 Stk. 18 Pd.-diger Caronader og 2 lange 18 Pd. Canoner i Bougen — i Beltet, under Laaland, efter en hæderfuld Kamp fra Kl: halv 5, til 7½ Eftermidagen d: 3die Juni, 1808

Fra Kanonbaads-Krigen

Affæren ved Lolland.

Af *Svend Jørgensen.*

Udfor Falsters Nordkyst ligger den lille Ø eller Holm Dyrefod. Her rørte der sig i Forsommeren 1808 et travlt Liv. Den lille Ø var nemlig blevet et af Hovedpunkterne i Kanonbaadskrigen.

Englænderne havde 1807 røvet vor Flaade, og hvad de ikke havde taget, var ødelagt. Med Danmarks Storhandel var det forbi, og Handelsflaaden, som Landet med Rette var stolt af, var taget eller i hvert Fald lammet.

Forud var gaaet »den florisante Tid«, hvor Dannebrog vajede paa alle Have; men paa nogle faa Maaneder var det

forbi. Skibene blev taget, og Besætningerne maatte vandre i »Prisonen«. De, der slap helskindet hjem, saa pludselig sig og deres Familier truet af Arbejdsløshed og Nød.

Mange af disse lod sig da hverve til Kaperskibene, der skulde »gøre Fjenden Afbræk«, skaffe Staten Indtægter, de ledige Hænder Beskæftigelse og de mange Munde Brød.

Allerede den 14. September 1807 udstedtes i Rendsborg, hvortil Kongen og Kronprinsen var flygtet, et »Reglement for Kaperfarten og Prisernes lovlige Paadømmelse«.

I Henhold til dette forvandledes mange af de Skibe, som før var gaaet i udenrigsk Fart, ved Hjælp af 3—4 Kanoner til Kaperskibe og Besætningen til Kapergaster, der ofte gjorde et rigt Bytte.

Men heller ikke Marinen laa paa den lade Side.

I Stedet for de stolte Fregatter og Korvetter, som Englænderne havde taget, byggedes Kanonbaade. Disse var store, aabne Baade, armeret med et Par Kanoner og med en Besætning paa godt et halvt hundrede Mand.

Kanonbaadenes eneste Drivkraft var Aarerne, og tit var det et drøjt Arbejde at ro de store, tunge Baade i alskens Vejr. Stundom kunde det dog ogsaa være en Fordel, nemlig i stille Vejr. Da var Kanonbaadene paa deres Plads, naar en eller anden fjendtlig Orlogsmand havde vovet sig for nær Kysten.

Kanonbaadene, der var at betragte som Orlogsfartøjer og kommanderedes af Flaadens Officerer, bemandedes med udskrevet Mandskab. Mange meldte sig forøvrigt frivilligt, lokket af Udsigten til de eventuelle Prisepenge, som ogsaa kom Orlogsgasterne til Del.

Efterhaanden byggedes der saa mange Kanonbaade, at det begyndte at knibe med at faa uddannet Mandskab. Alene i 1808 gjorde man 170 færdige. Stiftamtmanden paa Lolland-Falster forærede saaledes Egetømmer, og Borgerne i Nakskov gav frivilligt 700 Rdlr. til Bygning af en Kanonbaad. I Sommeren 1808 kom en hel Flotille paa 20 af disse Baade til Nakskov for at faa Besætningerne kompletterede.

Farvandene omkring Lolland og Falster var som skabt til en Tumleplads for Kaperskibe og Kanonbaade. Fra deres

Tilholdssted i Nakskov og understøttet af Batterierne ved Taars, Korsnakke, Fejø, Guldborg, Dyrefod og Grønsund vovede de sig ud for at afskære et eller flere af Skibene i de fjendtlige Konvojer, ja stundom tog de ogsaa dristigt Kampen op med selve det ledsagende Orlogsskib.

— — —

I Foraaret 1808 laa Premierløjtnant *Christian Wulff* med sine Kanonbaade ved Dyrefod.

Ifølge Admiralitetets Fortegnelse over indkomne Breve 1808 fremgaar det, at han i April Maaned var i Stege for at faa de der rekvirerede Tømmermænd, hvilket dog ikke lykkedes for ham. Den 3. Maj opgiver han »en Bugt, kaldet Kiernemelk, sammen med Dyrefods Batterie, som den bedste militaire Station for Canon-Chalupperne«.

Den 9. Maj gentages en Forespørgsel, »om han maae placere de 2de i Nyekøbing byggede Canon-Chalupper i Kiernemelksbugten ved Dyrefods Batteriet«.

Den 17. Maj mangler han endnu 18 Mand i Besætningen, og den 18. spørger han, om de af Løjtnant Cederfeldt til Falster førte »2de Canon-Chalupper maae stationeres ved Kiernemelks-Havnen«.

Den 23. Maj melder han sin Ankomst med 2 Kanonbaade til Stationen mellem Gaabense og Vordingborg, og den 30. Maj har han »faaet Commando paa de manglende 16 Mand«, medens han samtidig maa sende Løjtnant Grootschilling til Femø og Fejø for at konvojere Kornskibe.

Fra den 3. Juni er hans Indberetninger til det kgl. Admiralitet bevarede. Det hedder heri:

Underdanigst Rapport!

Siden min seneste Rapport til det høje Collegium har jeg været paa Fæjøe. Jeg saa intet fiendtligt. Den 1. Juni gik jeg med de 4 Canon-Chalupper tilbage hertil Stationen og modtog en Deel med Korn ladte Skibe. Da der endnu er flere Korn-Skibe, saavel ved Bandholm som Fæjøe, gaar jeg i Dag med de 4 Canon-Chalupper derhen.

Alle de Efterretninger, jeg har faaet Vester fra, stemmer overens deri, at der imellem Langeland og Lolland kuns krydser en fiendtlig Brig og en armeret Jagt, hvilken sidste endnu for faae Dage siden har taget to Iis-Baade. Jeg har besluttet at søge disse fiendtlige Skibe, og

haaber at dersom jeg er saa heldig at træffe dem i Vejr og under Omstændigheder, som tillader Canon-Chalupperne at agere, da at udrette noget imod dem.

Canon-Chaluppen Litra D no 8 ved Dyrefod Batteriet
den 3. Juni 1808.
C. Wulff.

Nu udvikler Begivenhederne sig med rivende Fart.

Kl. 7 om Morgenen den 4. Juni gik Premierløjtnant Wulff med sine 4 Kanonbaade fra Fejø og holdt Raagøsund ud. Kl. 9½ fik de en Sejler i Sigte, som stod Bidevind ud fra Landet. Det var den engelske Orlogsbrig »the Tickler« armeret med 12 Stykker 18 Pd.s Caronader, 2 Stykker lange 18 Pd.s Caronader i Bougen og en Besætning paa 50 Mand.

Det saa ud til, at Briggen havde Lyst til at komme i Lag med Kanonbaadene; thi saa snart den fik de danske Baade i Sigte, faldt den straks af og styrede N.V.

Kl. 3 om Eftermiddagen laa Kanonbaadene tværs for Taars, og Briggen laa 3 Mil S.V. for dem. Imidlertid havde Vinden lagt sig; det blev næsten stille, og Wulff besluttede nu at indhente Fjenden ved Hjælp af Aarerne. Fra Taars var Løjtnant de Coninck kommet til med 2 Kanonbaade, og alle 6 Baade roede af alle Kræfter ned mod Briggen.

Løjtnant de Conincks Kanonbaade og i Særdeleshed hans egen, der var en forandret Jagt, kunde imidlertid ikke følge med og blev saaledes kun Tilskuere til de følgende dramatiske Begivenheder.

Samme Rolle maatte en fjendtlig Fregat, der laa omtrent 2½ Mil Syd for paa Grund af Vindstille, og som Briggen signalerede med, finde sig i at indtage.

De 4 Kanonbaade roede i Frontlinie løs paa Briggen og begyndte Kampen Kl. 5½. Briggen søgte stadig at vende Bredsiden til Kanonbaadene for at give dem det glatte Lag, men den svære Dønning besværliggjorde Manøvrerne og Træfsikkerheden, hvorimod Baadenes Kanoner havde Held til at ramme Briggens Master og Takkelage, som snart kom til at se ilde ud.

Under Kampen var det imidlertid begyndt at lufte, og det maatte nu forudses, at Fregatten snart vilde kunne komme

den haardt trængte Brig til Hjælp. Det gjaldt derfor om at handle hurtigt, og der blev nu gjort klar til Entring om Bord paa Kanonbaadene, medens disse samtidig roede henimod Briggen. De engelske Orlogsmatroser turde imidlertid ikke afvente de danske Gasters Entring af Skibet. Da disse var naaet Briggen paa et Geværskud nær, raabte Englænderne, at de overgav sig.

Premierløjtnant Wulff gik straks om Bord og fandt Chefen, Kaptajn John Watson Skinner, dræbt af en Kugle gennem Hovedet, og 7 Mand saarede. Briggen var en god Prise. Den var kun 3 Aar gammel, og selv om Master og Takkelage havde lidt betydeligt under Kampen, var den dog stadig manøvredygtig.

Kl. 7½ var Kampen endt med de danske Orlogsgasters fuldstændige Sejr. Paa dansk Side var kun 1 Mand saaret, nemlig Løjtnant *G. Grootschilling,* der havde faaet en Kugle gennem højre Arm. Premierløjtnant Wulff var meget bekymret for ham, da han frygtede for, at Armen maatte sættes af. Iøvrigt havde Grootschilling under Kampen vist Mod og Uforfærdethed, hvorfor Wulff ikke glemmer ham i sin Indberetning til Admiralitetet. Ligeledes nævnes med Hæder Maanedsløjtnanterne *Stæhr* og *Fisker.*

Blandt de menige var der dog især en Mand, der udmærkede sig under Kampen. Det var fuldbefaren Matros *Johan Andrea* fra Taars. Han fik nu som »kendt Mand« den Opgave at lodse Briggen gennem Fjorden ind til Nakskov, medens Premierløjtnant Wulff sætter sig i Chefskahytten og skriver sin Beretning om Dagens mangeartede Begivenheder. Han underskriver den »Briggen »the Tickler« bugserende indefter Nakskov Fjord den 4. Juni 1808«.

Til Nakskov var Rygtet om Erobringen allerede naaet, og Orlogsgasterne modtoges med enorm Begejstring.

Selve den øverstbefalende paa Lolland, Oberst Lassen, kom senere til Nakskov for at se paa »the Tickler«; men han syntes ganske vist mest optaget af Vrede over, at en Borgerofficer ikke var optraadt korrekt ved de engelske Fangers Modtagelse. Medens Briggens Kaptajn, John Watson Skinner, blev begravet med militær Honnør, maatte Resten

af dens Besætning vandre i Fangenskab. Premierløjtnant Wulff fik følgende Kvittering for deres Aflevering:

Af Hr. Premier Lieutnant von Wulff af Søeetaten er de af ham paa den engelske Prise Briggen »The Tickler« gjorte Krigsfanger 5 Officerer og 44 Mand mig rigtigt afleveret.

Naskou, den 5. Juni 1808

Simonsen,

Major og Battaillons Comandeur.

»The Tickler« blev repareret i Nakskov, og den 26. Juli meldes det, at den nu er i Stand, »naar det fra Holmen rekvirerede erholdes«. Den 11. August hedder det i Admiralitetets Fortegnelse over indgaaede Skrivelser, at Premierløjtnant Wulff tillige med øvrige Udkommando er tilfreds med Kollegiets Bestemmelser angaaende Delingen af Prisepengene for Briggen »the Tickler«.

Disse Penge faar han imidlertid først udbetalt 1811. Da søgte han om Forskud paa sine Prisepenge for at kunne udbetale Restkøbesummen, 55000 Rdlr., paa »Petersgaard« i Sydsjælland, som hans Morfader, Peter Johansen, havde opført, men som efter dennes Død 1798 blev købt af Kronen, der dog 1810 igen solgte den til den tidligere Ejer af »Nordfeld« paa Møen, Jacob Benzon Resch. Wulff fik da som Forskud 1400 Rdlr. slesv.-holst. Courant og 16000 Rdlr. dansk Courant.

1812 fik han igen Forskud paa Prisepenge, og disse var da opgjort til ialt 4100 Rdlr. slesv.-holst. Courant og 126900 Rdl. dansk Courant.

Premierløjtnant Chr. Wulff gjorde senere en straalende Karriere, men Grunden hertil lagdes hin Sommerdag ved Lollands Kyst. Han var saaledes Chef for Korvetten »Diana«, som 1825—26 var paa Togt til Vestindien, og 1840—41 Chef for Fregatten »Bellona«, der var paa Togt til Sydamerika. Ved sin Hjemkomst herfra blev han udnævnt til Kontreadmiral.

Han døde 66 Aar gammel den 17. Marts 1843 i København og ligger begravet paa Holmens Kirkegaard.